

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előzetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.		Egy évre . . . 16 kor. — fill.	
Fél évre . . . 5 . . .		Fél évre . . . 8 . . .	
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .		Negyed évre . . . 4 . . .	
Egy óra . . . 1 . . .		Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .	
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICE PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Csütörtökig gondolkozzatok!

A független, szabad, hatalmas Magyarország eszménye ott lakozik minden igaz magyar ember szívében. Sokan hirdetik is ezt a magasztos eszményt felemelt fővel, bátran, lelkesülten, igen sokan pedig ott rejtegetik szívük mélyén — mint ők mondják — a kenyér miatt.

Milyen keserű lehet az ilyen kenyér, még ha puha is, még ha fehér is? És milyen nagyot kellett a közfelfogásnak sülyednie, hogy lábra kaphatott az a balga hit, hogy nem szabad mindenkinek fennszóval hirdetni azt, a minél nincsen dicsőbb, nincsen fenségesebb?

Hát vétek az, büntetés jár azért, ha a magyar ember azt kívánja, azért küzd, hogy legyen önálló, szabad hazája? Az ámitók mondhatják, mi nem hisszük. Volt olyan idő is, de az elmult. A király esküje bezárta a kapuját annak a gyászos kornak.

Igaz, sajnos, nagyon igaz, hogy némely magas állású urak elvárják, nem is olyan régen megkövetelték alantasaiktól, hogy vakon kövessék őket

politikai utjokon, azon az uton, amelynek minden kilométer fája sárga-fekete és végeztélja a kétféjű sas. És tény, hogy igen igen nagy sereg bandukolt ezen az uton szegyenkezve, lehorgasztott fővel.

De hát balga félelem sodorta őket arra az utra. A bátrak eddig is szemébe mertek nézni a pöffeszkedő hatalomnak büntetlenül, ha hivatalnokok voltak is, ma pedig már — talán hihetjük — meg sem igen merik kísérelni a fenyegetést, vagy ha igen, hát szembe velök bátran! Nincs az ő puskájoknak magva.

Ha olyasmit emlegetnek, hogy: fegyelmi vizsgálat, lefokozás, hivatalvesztés stb. csak annyit kell arra mondani, hogy szüreti béka. Puffan, de nem árt.

Szeretve tisztelt polgártársaim! a 3-ik kerületben, a kik hivatalnokok vagytok! Csütörtökig gondolkozzatok azok felett, a miket elmondtam.

Két jelölt között lehet választanotok csütörtökön. Az egyik azt mondja, hogy legyen mindennapi imádságotok a haza függetlensége. Ő arra tanít beneteket, hogy az önálló Magyarország

eszménye kell, hogy politikai hitvallása legyen minden magyarnak, a melyet elhagyni anyagi érdekekért megbocsát-hatatlan bűn és gyalázat.

Jusson eszetekbe, hogy a dicső honvédek 1848/49 ben mit áldoztak a hazáért? Gondoltak-e ők kényelemre, koncra, kenyérre? Nem, egy percig sem; még a legdrágábbat, az életet is készek voltak a haza oltárán feláldozni. Lehet-e ehhez hasonlítani azt a csekély áldozatot, amit ti tőletek most kérünk a haza nevében: »Szavazzatok dr. Varga Lajosra!«

A másik jelölt is tanult, művelt s egyénileg derék ember ugyan, de maga sem tagadja, hogy neki kell a közös hadsereg, a mely pedig osztrák; neki nem sérti a szemét a kétféjű sas a magyar baka csákóján, szerinte jól van az, hogy a külföldön is osztrákok képviselik a magyart német nyelven és megint csak azzal a csunya kétféjű madárral? És rendén van szerinte még sok minden, a mi nekünk gyász és siralom!

Különben pedig ezt a jelölt urat ismerjük olyan derék embernek, hogy a hajatok szálát sem görbiti meg érte,

A magyar táncz.

Elnézem ez új nép csalfa mulatságát,
 A mikor kiveti hasából a drágát,
 S járja a bolondját hétrét hajlót testtel.
 Koronkint magának hajlongani se restel.

Nyavalyás idegen tánczba habarodnak,
 Melyhez semmi köze sarkantyus saroknak!
 Ide szakadt népség veri rozsz nótáját,
 Czfira urak, lányok keringelve járnak.

Feeske farkas, csámpás, oltott vérű legények
 Ösztövére magukat eresztik a szélnek.
 Jó hogy mátrai szél, zivatár nem támad,
 Mert felkapná őket s vinné a Dunának!

Kifestett, kivágott szép uri személyek,
 Hazug csillagai a heborult égnek,
 Lebbennek, zuhannak körbe karikába,
 Uónaljig kavarul egyik-egyik lába.

Egymásra kacsintnak, egymásra vihognak,
 Villantva fehérét mondva csinált fognak.
 Keserű izzadtság veri a festéket,
 Tányér csillogtatja a sok hamis éket.

Hazug itt a szemek titkos ragyogása!
 Hazug a szíveknek felvert dobogása.
 Hazug itt a jó kedv, hazug itt a daliam!
 Örjögve keringnek pokoli zsvajban . . .

Fáj, mikor ezt látom, a szívem, a lelkem!
 Valami vádolás belsőmben felszerken . . .

Majd meg büszkeségem sasszárnyai nőnek,
 S látom szép óráit gyönyörű időknék!

Tánczoló daliák támadnak előttem,
 Vashól, napsugárból összegyurtan szöttek.
 Türogtató hangja ütődik fülembé,
 Titkos könyesepp reszket ragyogó szemembe.

Daliák virágai: sugár deli lányok,
 Csillag ragyogása előttök, utánok.
 Fátyoluk he lebben, kebelük ha rebben,
 Hajnal piros arccal járnak százszor szebben!

Gyöngéd hajolásuk: lilium hajlása,
 Délcegen rengésük: virágok nyílása.
 Büszke tekintetük napnak ragyogása,
 Tánczban a magyarnak sohasem volt mása!

Szemben vele párja, fejedelmi fővel,
 Legyengeti a lány lobogó kendővel.
 Büszkén a dalia rá sarkantyut penget,
 Szeme villanása esókokat izenget.

Zokog a czimbalom . . . sip füttyent szavába,
 Kopogóra indul tánczot lejtők lába.
 Türogtató zug-bug . . . nagy dob belerendül,
 Toborzó nyitásra réztányér is esendül.

Reszket a padozat néma örömben,
 Reszket a szilaj hév tánczó-ök szemében.
 A fent ragyogó nap aranyat hint rájuk . . .
 — Hej, magyarleventék! hej, ti magyar lányok!

Oláh Gábor.

Góbéságok.

Gyűjtötte: **Csulak Lajos.**

(Ki szánt az égi madaraknak?)

Nagy multság volt egyszer Gidőfalván.
 A jó családbeli székely atyfiak minden far-
 sangon összegyűltek egyszer ahhoz, a kinek
 legnagyobb háza volt, az asszonyok vittek
 tarisznyát (kosaras bál) mindenféle jókkal
 megrakva, a férfiak pedig pénzt tettek össze
 abból cigányt fogadtak, bort vettek s ugy
 mulattak a családjaikkal reggelig. Az ifjak
 tánczoltak, ártatlan játékokat rendeztek, az
 öregek pityizálva, poitikáztak. A balok ak-
 kor is rendesen szombatn este történtek,
 de azért másnap vasárnap sem feledkeztek
 meg a templomról. Reggel ki ki hazatakarod-
 dott, kimosdódott, vasárnapi ruhát öltött és
 vonultak ez istenházába. Alvásról csak dél-
 után lehetett szó. Hogy némelynek bizony
 kotyogott a feje s hogy inkább átaludta a
 templomozást a meleg bekecsben, hát a biz
 előfordult.

Egy ilyen alkalommal történt, —
 hogy Cs. András uram, egy iskolázott, eszes
 székely, a fejét behuzta a bunda nyakába és
 csendesen szunyókált, (elment Szunyadra!)
 közben fel-felvetette szemeit, ránézett a
 prédikáló tiszteletesre, aztán ismét csak to-
 vább szunyókált. A tiszteletes éppen arról
 prédikált, hogy: »Az égi madarak sem nem
 vetnek, sem nem szántanak. mégis az égi

ha nem ő reá szavaztok is; ha azonban ti azt hiszitek, hogy de bizony meggörbíti, akkor meg épen nem érdemes reá szavazni; inkább görbüljön meg a hajatok szála, csak a derekatok maradjon egyenes.

Milyen szép, milyen dicső lenne, ha a legmagyarabb város három függetlenségi képviselőt küldene az ország házába! Büszkesége lenne ez az egész országnak!

Csütörtökig gondolkozzatok!

S. I.

Az eltiltott magyar nyelv.

(A hajdu-dorogiaiak sikert bizonyító)

A görög-szertartású katolikus magyarok mozgalmáról, mely arra törekszik, hogy papjaik magyar községekben magyar nyelven végezhessek az istentiszteletet, egy díszes és nagy emlékkönyv jelent meg, s ebben meg van írva a mult évi római zarándoklat története, s híven van visszatükrözve az ügynek jelenlegi állása.

A sajtó ezzel a kérdéssel már több ízben foglalkozott; mert az előzmények fölött nem lehet némán napirendre térni. Hajdu-Dorogon ugyanis már évtizedek óta magyar nyelven folyt az istentisztelet s Hajdu-Dorognak követői akadtak az eperjesi egyházmegyében is. És egyszerre csak Rómából az a parancs jött, hogy a magyarnyelvű istentiszteletet be kell szüntetni és vissza kell térni az ó-szláv liturgiához. A görög-katolikus püspököknek engedelmességre kellett Róma parancsának; de a hívek a magyar községekben felháborodtak ellene. A sajtó néhány organuma sikra szállt a magyar rítus mellett és felhívta a dologra a kormány figyelmét.

Sőt élesebb hangok emelkedtek a püspökök ellen is, kiket az egyházi fegyelmen

kívül figyelmeztettek a hazafiság kötelességeire is. Higgadt alapos információk következtében azonban a sajtó is belátta, hogy e kérdést az agitáció eszközeivel csak mérgeíteni lehet, de megoldani nem. Mert Róma hajthatatlan, mihelyt erőszakhoz nyulnak ellene. Ellenben az okok és az igazságok előtt meghajlik. S ezért választották maguk a görög-katolikusok egyházi és világi vezetőit az utat, mely szintén Rómába vezet; s ennek az utnak előzményei és eredményei vannak föltárva a most megjelent emlékkönyvben, melyhez az előző Szabó Jenő főrendiházi tag, s a magyar közélet egyik kiváló jelese írta.

Ebből az előszóból tudjuk meg, hogy a görög-katolikus zarándokok a mult évben azért mentek el Rómába, hogy mint a görög-katolikus magyarság megbízottai esedezzenek a szent atyához: „hogy tekintettel a keleti egyház fegyelmére, a görög-katolikus magyarság kétszáz ezer lelket meghaladó számára és kilenczázados folytonosságára, az ó-szláv nyelv miatt elszenvedett gyötrelmek hosszú sorozatára, az ó-szláv és a román egyházi nyelvnek a magyar vidékeken való használhatatlanságára, a hitközöny és a rítus-elhagyás veszélyeinek elhárítására, végül a görög-katolikus magyarságnak különbeni széttörlésére és pusztulására:

Apostoli hatalmával áldja és szentelje meg magyar nyelvünket az oltáron, melyet mint a küzdő anyaszentegyház tagjai, apáink hitünk védelmére és fentartására odavitték.“

Az előszó fejti ki továbbá azt is, hogy a görög-kat, magyarok, mikor ezt kéri, nem hitújítók, s nem a régi hagyományok fel-forgatói; ők csak a rítus elhagyás veszélyei és a vallásnak a nemzetiséggel való összekeverése, valamint a magyar, rutén- és tótajku egyházak gyöknek rutén egyházmegyéké való alakítása ellen védekeznek. A pápához intézett beszámolóhoz csatolt emlékirat pedig bebizonyítja, hogy a görög-kat. magyarság létezése nem újabb keletű, s hangsúlyozza, hogy a magyar liturgiára vonatkozó mozgalmakat s azoknak tényleges megvalósítását a munkácsi és az eperjesi püspökök évtizedek óta atyai jóindulattal

kísérték. S mégis, mindezekkel szemben épen a magyar nemzet ezredéves jubileumának évében jött Rómából az a szomorú parancs, mely betiltja a magyar liturgia folytatását.

Ezek az előzmények; az eredmény pedig, mely a római zarándoklatot követte, abból áll, hogy a pápa elfogadta a zarándokok tiszteletét, megengedte, hogy a zarándokokat saját püspökeik kísérhessék s vezethessék, s átvette az emlékiratot. S ebből az eredményből azt következtetik, hogy Róma, ha nem is gyorsan, de idővel kedvező határozatot fog hozni; s hogy a görög-kat, magyarok Rómában nem hiába esedeztek.

Igy áll ma az ügy, — s mi tiszta szívünkkel kívánjuk a görög-kat. magyaroknak, hogy reményeikben ne csalatkozzanak és hogy ami után vágyakoznak, valóvá lehessen. De a magunk részéről nem titkolhatjuk el, hogy reményeikben nem osztozkodhatunk. Sőt nem titkolhatjuk el azt sem, hogy a történetek láttára szívünket bánat és szegény ne hassa át.

Magyarországon történik, s történhetik meg az, hogy egy hazafias felekezet, melynek egyházi törvényei és szabályai nem tiltják a magyar nyelv használatát, — ettől eltiltatik, s az egész magyar nemzetnek összetett kézzel kell néznie, hogyan üzetik el az oltártól a magyar szó, s hogyan állítatik ott vissza az ó-szláv. Ellenben a román nyelv használata ugyanannak a felekezetnek megengedtetik.

Szégyen ez a magyar nemzetre és olyan szegénységi bizonyítvány, melynek guny és lenezés jár a nyomában.

De ne adjunk helyet a méltó felháborodásnak s nyomjuk el a nemzeti önérzet feljajdulását: — mert az adatik tudunkra, hogy ezzel ártanak a görög-kat. magyarok ügyének. Jól van: de ki biztosít arról, hogy hallgatásunkkal használni fogunk-e?

Mindabból, ami ez ügyben történt, látnivaló, hogy egy oly intrikával állunk szemben, melyet Rómában a magyar nemzet ellenségei szöttek. Lehet-e remélni, hogy ezek abba fogják hagyni a titkos aknamunkát, ha csak azt nem látják, hogy ebből a kis parázsból, melyre rätették a lábukat, hogy agyonnyomják, óriási láng kerekedhetik, olyan láng, melynek nyelvei nem kétszáz ezer, hanem sok millió magyar ember nevében beszélnek. De másfelől, a jelenlegi felekezeti villongások között lehet-e remélni, hogy a görög-kat. magyarok ügyét az egész magyar nemzet magáévá teszi és egész súlyával annak védelmére kell? — Talán ez is tulmerész illúzió lenne! — És ha az agitáció nem vezethetne ide, — akkor talán mégis igazuk van a görög-katolikus magyarok megbízottainak abban, hogy az izgatás csak árthatna nekik. Mert: rata sine viribus ira. Maradjanak tehát az esedezés és a reménykedés útján! Inkább mi is velük esedezünk és velük reménykedünk.

Csodálatos dolgok is azok, amik Magyarországon megtörténnek és megtörténhetnek. A hatalmas és dus egyháznagyok mind a magyar államtól nyerik fejedelmi javadalmaikat. A Péter fillérek nagyrésze magyar egyháznagyok zsebéből ered. S a magyar főpapok nem tudják meggyőzni arról a szent atyát, hogy a görög-katolikus magyarok kérése nemcsak magyar nemzeti, hanem egyházi szempontból is jogos: — ellenben, hogy az a parancs, mely e jogaitól eltítja őket, nemcsak jogtalan, hanem gyalázatos.

Csodálatos, hogy Rómában minden nemzetiség találhat ártfogókra, csak a magyar nem találhat. És mihelyt a magyar nyelv csak annyit kér a maga részére, mint amennyit már kivivott a délszláv és a ro-

Atya táplálja őket.“ András ur felig álmosan felig megfelledekezve, hogy hol is van, hirtelen felpillant s odaszól egészen hangosan: „De szántok én helyettük is!“ És az öreg szunyodott tovább.

(A levelvivő székely.)

Az elmúlt években, mondjuk, 40—50 évvel ezelőtt, amikor nálunk az ország háztartása nem volt ilyen kényelemmel berendezve, a postaközlekedés is hiányosabb volt sokkal, postahivatal csak városokon, vagy távoli nagy községben volt. A községek úgy segitettek tehát magukon, hogy a lakosságot rendre postaszerbe vetették. Ha az egyik községből levelet kellett vinni a másikba, akkor rendre, aki következett köteles volt vinni.

Ez a postaszere egyszer rákerült egy atyafira. A bíró magához hívatta, és megmagyarázta neki, hogy hová kell vinni, ott kinek kell azt átadni. A község pedig távol volt, lehetett gyalog 4 óra járás. A székely vakarta a fejét, hogy neki akkorát kell gyalogolni, de hazaféle mesze egyszer csak jó gondolata támadt. Nem szólt senkinek, hanem befogta a két kis tehenét, az ostort a karjára vetette, megindult a tehenek előtt, és épen a mondott faluig ballagott, ott a levelet átadta, aztán szépen megfordult, a tehenek elé állott ismét s estére hazaballagott. Sem menet, sem jövet nem ült fel.

— Kied hol járt Janesibá? — kérdi a szomszéd.

— Levelet vittem X re, mormogta a fogai között Janesibá’.

— Gyalog?

— Vaj a fekete fene! Tán olyan mesze! — szól vissza. — Látod, hogy székérel voltam.

(Nyuzott fej)

Egy német vendége érkezett a székelynek, valami beamter az ötvenes években. Nem szívesen látott vendég volt biz a, de hát mi a velünk született vendégszeretettel fogva nem szoktunk kiüzni senkit. A székely is jó szívvvel látta a németet, adott neki jó vacsorát, vetett neki ágyat.

Másnap korán reggel beküldötte a eselédet, hogy vigyen be mosdóvizet a vendég számára. A leány bemegy, de abban a pillanatban nagy sikongva szalad ki:

— Jaj, Istenem! Jaj, Istenem!

— Mi a te? Mi lett? — kérdezte a gazdája.

— Jaj Istenem! Az az ur odabé az éjjel megnyuzta a fejt, a fejbőrit letette a székere, jaj, olyan csuf, hogy, hogy!

A házi gazda mindjárt gondolta, hogy az bizonyára a parókája lesz.

— Paróka! — kiáltja fel — hogy a Jeézus pusztítsa el beh megijesztett.

mán, akkor durva elutasítás és tilalom rá a felelet.

De ezekbe a csodálatos dolgokba úgy látszik bele kell törődnünk; mert változtatni rajta úgy sem tudunk. Mindenütt, ahol a saját erőnkkel kellene valamit kiküzdenünk, csak a sült galambot várjuk! — Hát várjuk tovább a görög katolikus magyarok ügyében is. Hallgatunk, nem izgatunk, — s várunk türelemmel.

P. N.

Utazás egy székely körül.

(Budapesti levél.)

Budapest, október 15.

Szegény Makkai Zsigmond! Ha nem biznánk a közrendű tisztos magyar embernek abban a bámulatos képességében, hogy akármilyen környezetbe kerül, ott rövid idő múltán eltalálja a megfelelő hangot és minden körülmények közt megőrzi a maga mellettségét, szinte féltelni kellene őt. Annyi mindenfelé tanácsolnak neki, annyi mindenfelé rángatják szegény fejét, hogy ebben a kavardásban még a legraffináltabb világfiak is elveszthetnek a fejüket.

Egyik lepiszkolja, a másik felmagasztalja. Egyfelől azt kívánják, hogy etnográfiai különlegességet tüntessen fel a ruházatában, másfelől már frakkba, Ferencz József kabátba, raglanba bujtanák. Van, aki elvárja, hogy bolondokat beszéljen, a másik a székely patriárka bölcsességét várja az ajkairól. Egyszóval sok embernek a fejébe szállt az ákosfalvi fenyővíz és nem képesek abból a tényről előre is levonni a következtetést, hogy Makkait elvégre is egy a faj a régi becsületét visszahívó, tisztességes, okos nép választotta meg képviselőül. Nem lesz itt Göre Gáboroskodás és nem a „Göre Gábor, mint főispán“ reprice sem: Makkai Zsigmond majd eltalálja a maga székely józan eszével, mit beszéljen, hogy öltözködjék.

A legpompásabb kórikum világába tartozik mégis a „Budapesti Napló“ (v.) jének „Makkai Zsigmondhoz“ intézett szombati vezércikke. Így kezdődik:

„Isten hozta kigyelmedet, nemzeti képviselőtársam, a magyar nemzet tanácsáza. Hogy s mint jutott be oda, többé ne kutassuk; kit szoritott ki onnan, — holott barátomul tisztelem az illetőt — most már ne firtassuk.“

Hát mégis fáj, mégis van abban kutatni, firtatni és megbocsátani való, hogy a gazdaember kiszoritotta a Házból — a nyomdászt?

No de hát Jehova sem haragszik örökké, azért (v.) ur engesztelődése először is két kérelemben nyilvánul. Ezek elseje meglehetősen együgyű:

„Toppanjon be amegy harisnyásan az ország tanácsába s ne törödjék vele, ha székelyes gunyája láttára olyik orr elfintorodik s némely előkelő ábrázatra ráereszkedik az eliszonyodás boruja. Úgyet se vessen kigyelmed az ilyenekre. Ugyanolyan jusson ül ott kigyelmed, mint amazok. S ha kigyelmed rendjén valónak találja rajtuk fényes topánt, ők se ájuldozzanak a székely harisnya láttára. Nincs mit röstölnie uram bátyámnak az ősi székely népviseleten.“

Bóhó beszéd, mondom, de emellett maliciózus. Igazi magyar ur nem szokott „iszonyodni“ a magyar nép fiaitól. Megbecsüli, megtisztelti érdeme szerint; azért neveztek a magyar urak világát patriarchálisnak. A (v.) ur malacziája éppen abban rejlik, hogy Makkaiiban olyan oldal iránt próbál

idegenkedést kelteni, ahonnan pedig csakis tisztességre számíthat.

„A másik kéréssem nemzeti urambátyámhoz ez: zokon ne vegye, hogy noha képviselőtársamul tisztelem, nem szólítottam tegeződve. Itt fenn ugyan az a szokás járta eddigé, hogy a képviselők egymás közt tegeződtek. Felülről lefelé nem akad kivetni való ezen a szokáson; de alulról fölfelé gáncsoltam mindenba. Ha minket letegez, aki nagyobb ur nálunknál, hát attól ez nyájas leereszkedés. Aki szívesen türi, hogy hozzája nyájasan leereszkedjenek, annak értem, hogy öröme tellett e szokásban. De ha mink tegeződünk nálunknál nagyobb urakkal, akkor ez mán dörgölődés. Mi ketten — nemzeti urambátyám meg én — a népnek vagyunk fia: kigyelmed harisnyás székely, én pedig korcsmárosnak vagyok a fia. Mi ketten hát tisztességnak tartjuk, ha a fölöttünk állók egyike vagy másika, miután alaposan megvizsgált s megismert bennünket, bizalmas barátságával tüntet ki; — de dörgölözni, lánczosadtát, mi ugyan senkihez sem dörgölődünk. Egy szó mint száz: szép és kedélyes hagyomány ez a tegeződés. De én a magam részéről mindig úgy tartottam, hogy e hagyományból a mások rovására s a magam javára kényszerrel nem csinállok. Aki szívesen barátkozik velem, annak szívesen viszonzom a barátságát; ám aki nálamnal bármilyen vonatkozásban különbnek tudja magát, hogy én azt feloldjam ennek a hagyománynak a nyüge alól, azzal tartozom polgári önértetemre. Kigyelmed — úgyhiszem — ugyanígy fog gondolkozni. Hadd lássék ez a felületes megfigyelőknek szemében alázatosságnak, mi ketten tudjuk, hogy bennünk ez nem alázat, hanem büszkeség. Igazán óhajtam, hogy egymással megismerkedvén, barátságot kössünk mi ketten is; ebben az esetben már előre kérem urambátyámat, tiszteljen meg engem öregebbik létére, a tegeződésre való felszólítással. Mi ketten egymáshoz se nem ereszkedhetünk le, se nem dörgölődhetünk. — Ez tehát ne fog muszájból fakadni s polgári önértetünk csorbája nélkül válhatjuk hat mindaketten.“

Anglia kincstári lordja beszél talán a leereszkedésnek ezen a hangján a maga „per tu“ járól. Egyébiránt úgy látszik az idézetekből, hogy az írónak esett rosszul valakinek a tegezés vagy nem tegezése és most jó szíve a szegény Makkainak nem kíván „hasonló jókat“. Valamint azt is csak a jó Isten mondhatná meg, hogy a „korcsmáros fia“ miért nem inkább Légrády Károlylyal, az ákosfalvi korcsmárosok Meczenásával igyekszik bizalmas barátságra lépni mint a szegény Makkaiival, aki nem itatott, nem etetett senkit? Egy jóbarátjának versorait travesztáljuk inkább a (v.) használatára; fogadja meg ezt a jó tanácsot: „a pertut gyakorold s ne magyarázd.“

A józütréfa hatásával volt reánk a „Budapesti Napló“ szabadon bocsátott, száguldó oroszlanjának üvöltése, megundorított az a lakáji-fogalmazvány, a melylyel az „Esti Levél“ írója siet bémocskolni kenyéradó gazdájának győztes eltelletét.

Tippeltünk rá, hogy mikor ragadja meg ez az ur a talpnyaló harag (ez az „Esti Levél“ egyik legspeciálisabb hangja) jó alkalmát, bámultunk késlekedésén, míg végre megszületett a legujabb műremek! Ime az első gyalázkodás itt következik a „Pesti Hírlap“ második porzió sara a szegény Makkaira:

„... Magyarország épp most örvend és mulat parlamentje színvonalának súlydésén. Hogy benne ül a harisnyás nagyságos ur! Ez a Makkai Zsiga e napokban az ország legemlegettebb embere. Azt az egynéhány derék és érdekes embert, aki bejutott a Házbá s akik már tettek valamit a magyar kulturáért, nem ugatja meg a kutya sem. A Zsiga nagyságos ur széles ábrázatának mását szemléli az egész világ — kárörvendő nevetéssel. S ez a nevetés nem a bukott ellenfélnek szól, hanem a parlamentnek. A tekintetes Hazának infernalis öröme telik benne, hogy ama finom urak között ott fog terpeszkedni a paraszt.“

Vajjon tegeződnek-e majd vele? Vagy ami főbb: hogyan ereszti be a tekintetes kapus ur? Mindez nagyszerű és mulatságos. — Tombol örömeiben, hogy belefurakodhatott a notorius tehetetlenség, az analphabetaság és a szappan gyér használata.“

Legyen róla meggyőződve a P. H. kis dühöncze — mert hiszen csak oly jól tudja, mint magunk — hogy ha a Makkai-féle dolog felett nevetnek, a nevetésség csak a Légrády Károly ur részén van. Kinevették, mikor az őt meg nem illető mandátumot kidrukkolta, — kinevették, mikor Makkai Zsigmond őt olyan ügyesen visszaszolgáltatta az ipari szférának és nevetnek nevetnek most, amikor munkatársai az ő rovására bizonyítják be; hogy Makkai még urnak is különb önkívületben tomboló ellenfeleivel. Az „Esti Levél“ is meg van akadva a Makkai tegeződésével. No, no lassan a testtel; azok a finom urak még tapasztalni fogják, hogy annak a székely embernek hatalmas tenyerei jó erősen tudnak kezét szoritani!

Kossuth Ferencz Debreczenben.

A III. kerületi pótválasztás mindnagyobb érdeklődést kelt Debreczenben.

A III. kerületi függetlenségi párti jelöltjének dr. Varga Lajosnak érdekében tegnap este Debreczenbe érkezett Kossuth Ferencz

Barabás Béla Nagyvárad képviselője tegnap délután érkezett táviratába tudatta Kovács József elnökkel, hogy betegsége gátolja a lejövetelben, de nem lehetetlen, hogy a ma déli gyorsvonattal Debreczenbe érkezik. A közönség mit sem tudott Barabás távol maradásáról, épen ezért ezekre menő néptömeg várta az esteli gyorsvonatnál. Benedek János, Böszörmény képviselője, ki Budapestről jött, tudatta az egybegyűttekkel, hogy Barabást betegsége gátolja a lejövetelben. A közönséget ez nem bántotta, lelkesen elvette Barabást s Benedek Jánost lakására kísérte. Utközben megállottak dr. Bakonyi Samu lakása előtt s hosszan, sokáig eljelenzték Bakonyit, ki azonban nem jelent meg, mert napok óta gyengélkedik s fekszik.

Este 7 órakor váratlanul érkezett Kossuth Ferencz távirata, hogy az eredeti tervtől eltérőleg nem ma reggel, hanem már tegnap este érkezik Debreczenbe. Pártunk nagy ünnepélyes fogadtatásban óhajtott Kossuth Ferenczet ma reggel fogadni, de Kossuth távirata ebben némileg meggátolta.

nyilvánul. annyival is inkább, mert az eilen part is akezióba lépett.

Szeniorcsapat a Debreczeni Tornaegyletben.

Ily csapat alakítását mondotta ki az egylet választmánya a napokban tartott ülésén. Ez már régebben hangoztatott kívánsága volt sokaknak. A választmány abban a reményben van, hogy az egylet azon tagjai közül, kik a tornaórákat most nem látogatják, az új csapatban 20-30-an részt fognak venni. Új tag is jelentkezett már több. Így a csapat legközelebb megalakul s megkezdí működését. Hogy az egyletnek újabb kiadása ne legyen, a felgyelet s a szükség vezetését dr. Horvay Róbert egylett titkár vállalta el. A gyakorló órákat a csapat a tagok többségének kívánságához képest hetenként kétszer-háromszor fogja tartani az esti órákban a péterfia-utcza tornacsarnokban.

Egyeseknek bizonyos aggodalmát szükségesnek tartjuk itt eloszlatni azzal, hogy ha a csapatban csak 28-30 éven felüli tagok lesznek, senkinek sem kell majd restelkednie amiatt, hogy a fiatalok ügyesebbek s szebb dolgokat csinálnak. Ez az aggodalom különben eddig is felesleges volt, mert az alapszabályok értelmében csak 18 éven felüli tagjai vannak az egyletnek s a ki oda jár, elég komoly ahhoz, hogy belátta, hogy első sorban nem productiora dolgozik, hanem azért, hogy mozogjon s egy pár órát vidám társaságban eltöltsön.

Öngyilkosság.

Hadházi írja lapunk tudósítója, hogy K Nagy Imre gazda pár nap előtt éjszaka kiment az udvarra, és ott az eperfára felakasztotta magát. A hatvan év körüli ember megunt az életét s azért követte el a végzetes tettet. Nagy családot hagyott maga után árván.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt

H. Szoboszlón ujonnan választott képviselője Kovács Gyula polgármester tiszteletére nagy szabású faklyás menetet rendez október hó 19-én szombaton este. Másnap vasárnap délelőtt Szoboszlóváros hét tizedjében győzelmi ebédet tart a Kossuth párt.

A debreczeni gazdák gyűlése.

Vácsi János, a debreczeni gazdasági egyesület elnöke a következő meghívást bocsátotta ki: Meghívás a debreczeni gazdasági egyesület által 1901. év október hó 27-én vasárnap délelőtt 10 órakor a Városház nagytanácstermében tartandó értekezletre. Tárty: a gazda közönséget egyenként érdeklő fontos közgazdasági ügy tárgyalása. A midőn t. gazdatársat ezen értekezletre tisztelettel meghívjuk, felkérjük, hogy azon megjelenni sziveskedjék. Debreczen, 1901. október hó 12. Vácsi János gazd. egyes. elnök. Rácz Lajos gazdasági egyesületi titkár.

Grófnak lenni jó.

Vajon van-e tudomása a székesfejérvári rendőrkapitánynak arról, hogy Magyarországon néminémű egyenlőség van az emberek között, vagy mi a tüzes istennya?! Ugy látszik, hogy nincsen. Miből látszik? Abból, hogy gróf Szapáry Pál Fejérmegyében automobilozván, elgázolt néminémű embereket. Mire Székesfejérvárra érkezett veszedelmes masinájával, már akkorra több

rendbeli súlyos testi sértés híre érkezett a rendőrkapitány urhoz. Ha ez magunkfajta hannwerksburggal történik, a kapitány ur — százat tesszünk egy ellen — a város kapujában várat bennünket néhány markos legényével és úgy lekapat a husz körmükről, hogy még 24 óra múlva se jut eszébe ránknyitni a köter ajtáját, megkérdezendő hogy is volt hát az a dolog? Am a gróf urral ez nem így történt, ha fehérruhás szüzek nem vártak rá a kapuban virágbokrétaival, rendőrök bizonyára nem várták. A kutyák, macskák, libák és egyéb gyalogos lények nagy veszedelmére szabadon automobilozott a szalldába, ahol miután kipihente az ut fáradalmait, a rendőrkapitány jelentkezett nálla a legalázatosabb tisztelettel a látogatására. Így derült ki, az ősi koronázó városban, hogy még a rendőrség is a táncz és illemszabályaira berendezett intézmény, mihelyt gróffal van dolga. Amiben minket az keserít el a legjobban, mert nem tudjuk megfejteni, hogy hat még akkor mit csinálna a rendőrkapitány ur, ha nem ő gázolt volna el másokat, hanem ötöt gázolják el. A mi egyebként meglehetősen akadémikus értékű fejtörés, mert Magyarországon eddig még mindig a mánások gázoltak el, nempedig mánásokat, sohasem megfordítva.

A pólai vitézek.

Megint csinos kis históriát kukkantott ki egyik budapesti újság. Pólaban a magyar tengerész-önkéntesek úgy szolgálják a hazát, illetve első sorban a császárt, hogy a hajófedélzet pallóját surolják, a gépeket tisztogatják, sőt tán még az ő dolguk abban a kis szobában is rendet tartani, amelyiknek az ajtájára két olyan számjegy van írva, amelyek együttesen is, meg külön-külön is semmit jelentenek! Szegény különféle diplomás és diplomátlan mérnökök, technikusok, ők ugyan megsemmisítettek a hazáért a szó igaz értelmében. De aztán, ha majd vakparádé lesz és egy pár koronás és koronátlan nagy ur előtt megmutatja a „Gesamtm monarchie“ a haditengerészeti tudományát, akkor aztán a magyar önkéntesek, fényes parádé ruhájukban, a „Gott erhalte“ szentséges hangjai mellett surolják majd a pallót buzgón, lelkesen, mert hát ezt a k. k. tudományt szerezték a pólai keserves napokon.

Egy színész öngyilkossági kísérlete.

Az aradi Magyar király vendéglő ivószobájában az éjjel egy óra felé lövés dörögött el Mulató, borozó társaságban történt a lövés, amikor legjobban nótáztak. Eppen a nóta közepét szakította el a dörrenés s mindjárt utána Palágyi Lajos, az aradi színtársulat fiatal hősszerelmese végigvágódott a padlón. Megdöbbenve a váratlan esemény miatt, ugrott fel a társaság s Palágyit a mellékszobába vitték, ahol letépték róla a ruhát. Eszméletlenül hevert az öngyilkosjelölt egy ideig, de nemsokára magához tért. Az orvos konstataulta, hogy a golyó nem hatolt a testbe, csak erősen meghorzsolta a szív táját, de komolyabb sérülést egyáltalán nem okozott. Aztán bekötözte a sebet és Palágyit mentőkoocsin beszállította a kórházba. Pár nap alatt föl fog kelni.

A tiszt urak.

Valamelyik játékháboruban történt, hogy a mindenható Lobkovitz ur odaszólt egy ineci-finczi kis hadnagykához, hogy merre vezényelje a csapatját, mire a szegény „lájdinánt“ szomoruan vallotta be,

hogy biz' ő tudja a kardját taktusra eső-römpöltetni, tudja a szép asszonyokat fixirozni, de a magyar bugrisokat nem tudja vezetni, mert mi tőrés tagadás, azok nem értik a hadsereg nyelvét. Nosza, lett is nagy lótas-futás a miniszteriumban; ez már igazán több a soknál, ezek a tsikoschok és kanászenok nem tudnak németül és a tisztetek meg nem törődnek velük. Elcsapjuk őket! Micsoda szégyen, micsoda blamázs! De hat a tiszt urak sem estek a fejük lagyára, ők meg folyamodtak, hogy helyezték át őket német csapatokhoz, mert ha egyszer nem tudnak arabusul, akkor hogy beszéljenek az arabus katonákkal? A felelet erre gögös volt és büszke: kusti! Marad minden úgy, ahogy van és ahol van. A tiszt urak erre aztán kijátszották az utolsó tromfot és se-regesen adták kérvényüket a császárhoz. Lett is megrökönyösödés a vezér urak közt. Hamar orvososságot, mert elvérzik a t. haza, a m. t. Monarchie. Megigérték mindent a tisztoknak: áthelyezték egy részüket német ezredkekhöz, a kik megmaradtak, jutalmul aranyórát, Kugler-bonbont és fényes csillagot kaptak, csak hogy ne fészkelődjenek, maradjanak nyugton. A német vezér urak ebből a históriából már igazán megtanulhatnak hogy nagyon is elevült, elkoptatott intézkedés az, hogy a magyar katonáknak polyák, muszka vagy cseh legyen a vezetője. Mire való ez? Ha az a bizonyos valami — a minék a meggállására szolgál ez a rendelkezés — sorra kerülne is, akkor higgyék el, bölcse nagyurak, hogy az a pár darab vékony dongáju, rácsesoló tiszteske nagyon keveset nyomna a latban.

A magyar orfeum színészel.

Az Országos Magyar Színészeti Egyesület most teszi közze közlönyében azokat a föltételeket, amelyek mellett tagjainak megengedi, hogy Waldmann Imre „Fővárosi orfeumában“ ideiglenesen közreműködheszenek.

A nevezetesebb pontok ezek:

1. Waldmann Imrének a Fővárosi orfeum igazgatójának kötelezettséget kell vállalnia az iránt, hogy magát az egyesület minden szabályzatának aláveti.

2. Az egyesület tagjait csakis a Fővárosi Orfeum színpadán működtetheti és pedig külön minden más előadástól. Vidéki szereplésre a magyar társulatot nem viheti.

3. Szerződésben lévő tagot nem szerződhet.

4. A magyar előadást egyfolytában tartja meg s a míg az tart ételeket és itatokat nem szolgáltat ki.

5. Kötelezi magát, hogy magyar társulatával egy fölvonásnál hosszabb darabokat előadni nem fog.

6. Attól az időponttól kezdve, amint a „Fővárosi Orfeum“ ban az Orsz. Színész-Egyesület tagjai működésüket megkezdték, színdarabok németnyelvű előadásban ott színre nem kerülhetnek.

7. A magyar előadások rendezésére magyar művezetőt szerződött.

8. Az egyesület tagjai, akik a Fővárosi Orfeumba óhajtanak szerződni, kötelesék az engedményt az igazgatóságtól kérelmezni.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Szerdán, okt. 16-án: New-York szépe. Amerikai operett 6 képből. Zenéjét szerzette Erkel Ferencz.

Csütörtökön, okt. 17-én: Jóbarátok. Vigjáték 4 felv., írta Sardou V.

A király mulat.

Színházunknak nevezetes estéje volt tegnap. Nemcsak azért, mert Hugo Viktorral találkozni bizonyos ünnepélyes hangulat nélkül sohasem lehet; hanem főképen azért, mert Hugonak egyik hatalmas alakját, Triboulet-t a tarsulat új tagja, Szabados Sándor adta. Azt hiszem, hogy e két körülmény találkozása okozta a tegnap esti telt házat, mely lázas érdeklődéssel várta a néző végeig a francia romanticizmusnak ezt a még hazájában is nagy felfordulást okozott termékét. A várakozás azonban csak félig nyert kielégítést. Az előadás ugyan a legjobb indulatról tanuskodott; a szereplők mindegyikén látszott a legtiszteletreméltóbb igyekezet s nem az ő hibájok volt, hogy Hugó igenis nagyra szabta szerepüket. A drámának is, az előadásnak is legkimagaslóbb alakja Triboulet, a bohóc. Szabados Sándor mindent elkövetett, mondhatnók: szinte erején felül mindent elkövetett, hogy Hugót érdeme szerint alakítsa. Hanem a szertelen szerep erejét felülmúlta; hangsúlyozom azonban, hogy csak a fizikai erejét múlta felül, amely nyíltan épen a két utolsó felvonásban, ahol az örültséggel határos, szinte vonaglászba átmenő gyötrelmeket kellett ábrázolnia; hangjának rekedtsége az alakításban nagyban gátolta, sőt észrevehetőleg feszélyezte is. Erősebb physikumnak való Triboulet; Szabados, ha faszírozza, tönkretelheti vele egészségét. Annál nagyobb elismerést érdemel azonban Szabados azért, mert Hugót tökéletesen megértette, a Triboulet exaktikus állapotát egészen átértette; szóval: mert lelkéből játszott. A mai komédiás világban olyan érdem ez, amiért lehetetlen a fiatal művésznök a legnagyobb elismeréssel nem adóznunk. A darabban, melyet Hugo 1836-ban írt, az uralkodó házakat környező erkölcsatlanságok és lelketlen gazságoknak ríktó színekkel való esetelése után a költőnek lángoló gyűlölete, emésztő, de tehetetlen dühe, egyszersmind az erkölcsi tisztaság után való oltáhatatlan epokedése jut kifejezésre olyan módon, hogy e miatt a darabot ott Franciaországban első előadása után betiltották. Ez a feneketlen gyűlölet, az el lenálhatatlan; romlottság, e romlottság tudata s a vele szemben való tehetetlenség örjítő érzése, a tisztaság, a becsületesség után való vágyakozásnak felmagasztaló, megtisztító szenvedélye mind, mind egy alakba van beleszorítva: a Triboulet bohóc alakjába. És Szabados Sándor alakítása arról győzött meg bennünket, hogy ő mindezeket felfedezte szerepében, hogy a költőt teljesen megértette s felfogását kifejezésre is igyekezett juttatni. Kitérésai, alakoskodásai, érzelmi rohamai, s kivált az apai indulat ábrázolásai nagy intelligenciájáról tesznek tanúságot. Hogy a rendkívül hosszú, fárasztó és sokszor képtelen magánjelenetekben nem volt egyformán kitérő, hogy meg-meg lankadt s akaraterejének legnagyobb megfeszítése mellett is a fáradságnak a kimerült-égnek jelei voltak rajta észrevehetőek, az a fentiek után szinte természetesen szinte a szerephez tartozónak látszik. — A magán uralkodni nem bíró Triboulet örjőngő fájsalmához a 4-ik és 5-ik felvonásban szinte illett az a dühtől elfojtódott rekedt kiáltozás, amit Szabadostól hallottunk. — Szóval Szabadosnak az alakítása megelégitett minden intelligens nézőt.

A Triboulet szerepén kívül alig van jelentősebb szerep a darabban. — Odry a király visszataszító szerepében, Szabó Irma a Blanché vonzó tragikus alakjában, Szathmári a bravo jellemzésében megállottak a helyüket, bár minékünk úgy tetszett, hogy Szabó Irma jobb is lehetett, jobb is tudott volna lenni kivált szerepe első felének ala-

kitásában, hol a természetesség illúzióját végtéppen nem tudta felkelteni. Hanem ki kell emelnünk egy kitűnő jelenetét, a mikor kiszabadulván a királytól, atyjának fuldokolva hozza a tudomására meggyalázását ez egészen átértett jól megjátszott jelenet volt.

Igen jól esett még látnunk a diszletek megújítását, s a mit első helyen kellett volna megemlítenem: a kifogástalan rendezést, a mi tudtunkkal Odry érdeme.

IRODALOM.

Jótekonyság.

Sok a szegény, nagy a nyomor,
Közeleg a nagy hideg.
Szegény embertársitokon
Segítetek jó szivek.

Rendezetek nagy bálakat,
Költsetek rá ezeket,
Jut jótekonny ezélra is tán
Néhány fillér — úgy lehet.

Bíralat.

Verset írt a nagy költő
Fia névnapjára.
Sikerült a költemény,
Földérül orczája.

Eolvassa fiának,
„Ládd-e kis fiacskám,
Mire gondol éd's apád
Fia nevenapján.“

Felel rá a csemete,
Sok az igaz benne,
„Apám is csak verset írt,
Inkább cipőt venne!“

Rostkovicz Arthur.

KÖZGAZDASÁG.

Egy gazda levelei.

Befejeztük immár a gyümölcszüretet is s elmondhatjuk, hogy régen volt már oly kedvező gyümölcszüretünk, mint az idén. Elég kedvezően alakult az időjárás is, s egyrészt ezen körülmény, de másrészt amenny is közrejátszott a termelés kedvező eredményével, hogy ma már mégis több gondot fordítanak a gyümölcsök jó karban tartására. Eddigél, ha megtörtént is a gyümölcszedés, a legközelebbi évadig mit sem tettek a gyümölcsösbe; ma mindenki tudja már, hogy a szüret után jön egy fontos munka: a trágyázás. Elmaradhatatlan ez, mert a természettel jelentékeny ásványi tápanyagot veszünk el a földből, s e veszteség még nagyobbodik akkor, ha a gyümölcsfák alól a lehullott leveleket s galyakat is eltávolítjuk. Iparkodni kell tehát a talajból kivett tápanyagokat megfelelő trágyaszerekkel visszaadni. Ezek között első sorban a káli, foszforsav és mészpótlandó. A káli a fatestet mintegy konzerválja s elmentállóbbá teszi az időjárás viszontagságival szemben; a foszforsav a virágrügyek képződését s a gyümölcs és magvak fejlődését segíti elő, a mész pedig a maghéj képződésénél játszik szerepet. Nézzük már most, minő trágyaszerekkel adhatjuk meg e fontos anyagokat a gyümölcsfának. Az istállótráya javítja a talaj kémiai és fizikai tulajdonságait, de a káli és foszforsav szükségletet nem fedezi teljesen; a komposztban már sokkal több foszforsav van, s megvan-nak benne ezenkívül az istállótráya előnyös

tulajdonságai is, a mennyiben a talaj szerkezetére kedvezően hat. Az árnyékszéktrágya főleg a boggyógyümölcsök alá ajánlható, különösen akkor, ha benne az illó amoniák, tözeg elhíntése által meg is kötött. A trágyalé egyike a leghasználhatóbb gyümölcs-fatrágyáknak, a mennyiben a talajban igen könnyen megoszlik s a mélyen fekvő gyökerekhez is eljut. Ugyiszólván nélkülözhetetlenek a műtrágyák, a melyekkel könnyen oldódó és könnyen felvehető alakban adjuk meg a tápanyagokat.

A trágyázás idejéül legalkalmasabb a novembertől Februárig tartó időköz, tehát az az idő, a míg a tenyészlet szünetel. A trágyázás módját illetőleg pedig megjegyzendő, hogy akként kell azt a földre juttatni, hogy a fiatal hajszálygökök könnyen hozzá férhessenek.

Hogyan kell a beteges cserépnövényeket kezelni.

Sok háziasszony valóságos rabja a lakását díszítő cserépnövényeknek, mert napjainak minden idejét lekötik azok kezelése. Öntözgeti, tisztogatja, nyosegeti, átülteti, védi a hideg és meleg ellen, szóval mindent megtesz, mert tudja, hogy a szép virágok jelzik egyuttal a háziasszony nemesebb érzületét, finom ízlését. S mily nagy mégis a bosszuság, hogy ily gondozás dacára is nem tud olyat produkálni, mint a minőt szeretne. Miért? Mert tulságba viszi a gondozást, az öntözést, átültetést stb. minek következtében a levél sárgulni kezd, lankad vagy lehall. Ilyen esetben leghe-lyesebb a cserépben levő földet kiszáradni engedni, azután a növényt a cserépből kivenni, a gyökérzetet körülvevő földiájtát ujjaikkal kissé szétmorsolni s a külső réteg minden részét lerázni. Ezután a növényt meglehetősen száraz, félig humusszal kevert műtrágyás földdel telt cserépbe helyezzük el és pedig egy akkora cserépbe, hogy a fal és a gyökérlapda között levő föld 3 centiméternél nagyobb tért ne foglaljon el.

Ültetés után bőven megöntözzük, hogy a föld leülepedjék, a további öntözést pedig csak akkor folytatjuk, ha a növény nőni kezd. Indokolt azoaban az öntözés még akkor is, ha a levegő oiy száraz, hogy a cserépben levő földből a nyirkosság gyorsan elpárolog. Mihelyt a növény leveleit hullatni kezdi, az öntözés mindig beszüntetendő. Hogy az öntözés beszüntetése mily javítólag hat a romlásnak, lankadásnak induló növényzetre, arra nézve legvilágosabb példa az anheizholzi növényházban történt tüzeset. Ugyanis a növényház kigyuladván, az ebből keletkezett füst ezer és ezer növény elhervadását okozta. Természetes lehetetlen volt ezek új átültetését eszközölni s ép ezért az öntözést szüntették be 10 napra. Ezen idő teljesen elegendő volt arra, hogy a hervadásnak indult, félig-meddig tönkre ment növények ismét magukhoz térjenek.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Ereckmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Möricz Pál. 56.

— A jó enivalót nem szabad elpocsékolni.

Aztán felrehevott a társaságból. Együtt fogyasztottuk a füstölt kolbászt, együtt kor-

tyolgattuk a pálinkát. A többi katona most sem szólt semmit, hanem annál irgyebben tekintettek reánk. Valamiképen Klipfel is megérezte a fokhagyma szagot. Felém fordult, most már szívesen invitált ő is:

— Gyere Józsi! Együnk! Egyél a mi főztünkből is már. Az ördögbe, hisz a bajtárs mindig bajtárs!

— Jól van no, már jól van, felelte Czebede. Mink már rendbe vagyunk. Megosztán az én legjobb bajtársam a füstölt kolbász. Aztán gondosan, sajátkezűleg bekaposolta a borjumat... Nesze no Józsi! Rég falatoztam ilyen jóízűen. Több már egy hónapjánál is. Józsikám, ezt az irántam való jó barátságodat nem is felejttem el — soha.

Nem telt bele félóra, a dobosok megütötték a dobot. Verték a generálmarsot. Visszatértek a csatárok is, közöttük Pintó sergeant, aki azonnal felismert.

— Nohát mégis megszabadult, mondá, ennek igazán örülök. Hanem komisz időben jött vissza... Szomoru háboruskodás ez a mostani... Gonosz és komisz.

Az ezredes, az őrnagyok lóra ültek. megindult a csapat. És mivel a kozákok teljesen elhuzódtak, bát kényelmesebb menetrendben haladtunk. A szomszédom, Czebede eközben elbeszélte a Lützen óta történeteket. Elsőbb is, hogy micsoda nagy győzelmeket arattunk Bautzennél és Vurschennél. Az ellenség visszahuzódott. A sereg gyorsmenetben üldözte őket. Ujongott a sereg. De közbe jött a fegyverszünet. Ezt az időt kis falukban szétszórva, szétkvártélyozva töltötték el. Majd előérkeztek a spanyolországi veteránok is. Iszonyu erkölcsű, fosztogatáshoz szokott nép, akik most a fiatal-ságot is kioktatták, miként zsarolják a parasztot.

A fegyverszünet végén pedig az egész világ ellenük támadt. A lakosság átállt fordult el tőlünk. A hidakat elrombolta a hátunk mögött. A poroszt, az oroszát azonnal tudatták minden legcsekélyebb mozdulatunkról. És ha valamikor szerencsétlen sorba keveredtünk, de hogy segítettek volna rajtunk, még inkább nyomtak ők is a pusztulásba. Aztán reánk támadt a nagy esőzés is. A drezdai csata napján például ugyanarra esett az eső, hogy a császárnak is lelöttyent a kalapkarimája. Ámde aki győzött, annak még csak hagyján a nyomorúság is, az segíthet magán. Inkább kereshet tűzhelyet, ahol megszáritkozhatik, hanem aki csatát veszített, menekül, annak aztán gonosz a helyzete. Nyakig gázol a sárban. A tüdeje majd kiszakad. Megnem pihenhet. Mert az ellenséges huszár, dragonyos meg a többi fajta nép még halálba kergeti. Ott száguld a nyomában. Aztán ha este a távolban világosság villant meg, akkor is

remeg, gyötrődik az ember, oda menjen e vagy inkább messze elkerülje?

Czebede menetközben részletezte ezeket a dolgokat. A drezdai győzelem utáni történet, Vandammre tábornok a hátráló osztrákoknak utját akarta vágni, eközben tulbuzgóságból Kulm közelében egy katlanszerű völgybe nyomult be. Vesztere, mert az előző estén még oly erősen levert ellenség, most jobbról, balról, előlről, háulról, minden oldalról reá támadt. A rókalyukba beszorították. Őt magát több tábornokkal elfogták. A hadtestet tönkre verték. Augusztus 26 án, két nappal előbb a mi divízióink került hasonló csávába, épuzy szinte velünk együtt az 5., 6., és 11. hadtestek és pedig a Löwenberg magaslatok mellett. A poroszokra oldaltámadást intéztünk. És biztosan összezuzzuk őket, hanem Macdonald marsall egy téves mozdulata következtében kátyuba, egy mély völgyorokba, zavarodott a sereg, az ellenség rajta ütött. Az ágyuk besüppedtek az ingoványba, a lovasság öszszetorlódtott, a gyalogság a szakadó esőben nem birt löni. Szuronyhegyre került a védekezés. A 3-ik zászlóaljat a poroszok rohamtámadással beleszorították a Kozbach folyóba. Egy gránátos Czebedét is itt vágta kétszer homlokra a puskatusával. Czebede Arnould kapitányt tartotta a karjain.

Az áradat elkapta őket. Itt pusztultak volna el mindaketten, hanem a kapitány szerencsére a vakéjszakában megkapott egy parti fűzfagalyat. Ennek a segítségével kímásztak a vízből. Beszélte, hogy ez ejszaka egész Goldbert községig elgyalogolt, bírha az orra, füle folyton vézett és a halálos puskatusütés mellett az éhség, a fáradtság gyötrelmei is bágvasztották. Mégis itt egy asztalos megkönyörült rajta. A derék ember kenyérrrel, hagymával, vízzel kiszolgálta. Beszélte azt is, hogy másnap reggel micsoda zavarodottan marsolt a divízió, meg a más hadtestek. Összevissza, csoportokra szakadva, minden parancs, minden vezetés nélkül tolongtak, marsoltak a mezőségen. Hiányoztak a vezetők, mert a tábornokok, a marsallok, a lovasított tisztek, mind elmenekültek, mert féltek az elfogatástól. Czebede szerint ekkor ötven hátor huszár elbanhatott volna az egész megzavarodott nagy sereg tömeggel. Hanem szerencsére Blüchert is megakadályozta az üldözésben a megáradt folyó. Végül aztán Waldauban mégis rendezkedett a sereg. A dobosok, a kürtösök a falu négy sarkára kiállva dobolták, kürtölték az ezred hívójait. Valahogy ekként rendeződtek a csapatok. A dobszó után egyenkint gyülekezett az egyezredbe való fajta katona.

Egy kissé Bunzlau-n túl a főtisztek is összeszedelőzködtek. Ezek csodálkoztak aztán nagyon, hogy az ezredek mégis így rendezkedtek.

Ilyen dolgokat beszélt nekem az én czimborám. Beszélte aztán a szövetségeseinkről is, hogy azokban sincs mit bizni. Azokról se lehet tudni, mikor támadnak a hátunkba. Beszélte, hogy Ondinot marsallt, Ney marsallt is megverték. Az egyik Nagy-Beeren mellett, a másik Dennewitznél veszített csatát. Szomoru sors. És hátrálás közben a kimerültség a betegség, a nyomor is tömegestől pusztította a rekrutákat. Csak a régi legénység tartotta magát. A spanyolországi veteránok, meg a németföldön edzett katonáink ezeken a szívós, edzett embereken nem fogott semmiféle nyomorúság.

— Rövid szóval, mondá Czebede, ellenünk támadt minden. Az ország, az örökös esőidőjárás, a tulajdöntábornokaink, mert már ők is belefáradtak ebbe a sok vesződésebe. Fejedelmi, hercegi rangra emelkedvén, most derogált nekik, a sátorcsapattás, inkább a puha karosszékek után sőhajtoztak. Mások ismét, mint Vandamme is a marsallság után esengtek. És hogy ezt elnyerjék, vakon belerohantak minden harcba, csak hogy kitüntessék magukat, Mi szegény ördögök persze semmit sem nyerhetünk itt, legfeljebb öreg napjainkra a bánaságot, a nyomort. Holott mi parasztiuk, munkásfiuk saját vesztünkkel segítettük elő egy új nemesi osztály gyarapodását, megalakítását.

Ekkor meggyőződék arról is, hogy aki szegény, aki szerencsétlen még mindig nem a legostobább. És hogy a sok szenvedésben mindenki felismeri a szomoru igazságot. Hanem nem szóltam, csupán az urhoz fohászokodék, hogy erősítsen támogasson szenvedéseim közepette és a végső elkeseredés-he ne merítsen el, mikor annyi hiba, ennyi igazságtalanság miatt reánk nehezedik a gyötrődés, a lelkidaccolás.

Folyt köv.

Nyilttér.

A WILHELM-féle

antiarthrikus antirheumatikus

Vértisztító thea

2 koronás csomagokban minden

gyógyszertárban kapható. (3)

ŐSZI
öltönyök
tisztítása

kifogástalanul
Hrabéczy Antal
kelmefestő és vegytisztító intéze-
tében eszközöltetik.
DEBRECZEN
Széchenyi-utca 42-ik sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkkel szedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdáság pedró” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerértárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Elköltözés végett 2 szoba butor és konyha berendezés, valamint egy jó karban levő Singer varrógép azonnal olcsón eladó. Csapó u. 69. első lakás.

Házvezetőnőnek keresetek viz. dekre gyermektelen, komoly gondolkozású, művelt református urnő. Czim a kiadóhivatalban.

Szülők figyelmébe.

Kik leány gyermekeiket a pontos szabásra, varrásra, a divatlapok mintáinak levételére a legrövidebb idő alatt ki akarják taníttatni, forduljanak bizalommal hozzám, lelkiismeretesen és jól ki fogom tanítani. Rá kóci-u. 18.

Czimbalom tanító kerestetik Hatvan u. 9. az első lakásban.

Uj női

és gyermek kalap divatterem.

Van szerencsém a t. hölgyek szíves tudomására juttatni, hogy a helybeli piacon **Fő-utca 42 sz.** (Biederman palota I. em.)

női és gyermekkalap divattermet

nyitottam.

Tanulmányaimat a külföld legelőkelőbb forrásaiból merítettem, modeljeimet Paris és Bécs elsőrangú helyein szereztem be, úgy hogy a legmagasabb igényeket kielégíthetni képes vagyok.

Mintakalapokat kívánatra házhoz is, szállítok.

Magamat nagybecsű kegyeibe ajánlva, vagyok

mély tisztelettel

PROPPER ILONA

Fő-utca 42. sz. Biedermann palota I. em.

Egy Debreczenhez közel

vidéki városban egy igen szépen épített ház, mely áll 6 szoba és minden hozzá tartozó mellékhelyiségekkel, istállónak, igen szép nagy udvarral, gyümölcsös kerttel, közvetlen a dohánybevaltó hivatal mellett, vendöglőnek vagy kávéháznak is alkalmas, igen jutányos áron eladó.

Értekezhetni **Turai Farkas** közvetítő irodájában Debreczenben, Miklós utca 8 sz.

Csak valódi remek

perzsa és smyrna szőnyegek bámulatos olcsón kaphatók

a Keleti áruházban

Piacz-utca 19. — (Ranunkel ház.)

Gyönyörű török párnák 2.50-től feljebb. **Hárem czipó** 1.20.

Csak mig a készlet tart.

Dr. Popper Mór

ügyvédi irodáját

a mai naptól kezdve

Piacz utca 69. szám

a debreczeni kereskedelmi és iparkamara székházába, földszint helyezte át.

KICSINKÓ ANTAL-féle

kítinő tokaji asszu és szomorodni borok egyedüli főraktára:

Kontsek Gézánál

Debreczen, Kossuth u.

Szomorodni borok:

1899 évi 1 lit. üvegben	ft	—70
1896 " 1/2	"	—65
1892 " 1/2	"	—90
1899 " 1/2	"	1.20

Asszu borok:

1889. é. 3 puttonos 1/2 lit. üvegben	frt	1.60
1889. é. 4 puttonos 1/2 lit. üvegben	frt	2.20.

Hordó vételnél jelentékenyen olcsóbb.

Kiadó

nagy garcon lakás

külön udvarral, faskamara padlás és pince helyiséggel, esetleg 2 lakásnak is beosztható. Értekezhetni **Hajó u. 2. sz. Molnár Albert** tulajdonossal.

Süket ön?

Uj találmányunkkal a sükettség és néhez hallás minden neme gyógyítható: süketen szülöttek gyógyíthatatlanok. Fülzúgás azonnal megszűnik. Irjátok le eseteteket? Díjmentes megvizsgálás és felvilágosítás. Mindenki csekély költségből otthon gyógyíthatja magát. **Internationale Ohrenheilanstalt, 596 La Salle Ave, Chicago, Ill.**

1108/1901.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 2250/2 sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Klein Jakab részére Ecsedi József pallagi lakostól 21 kor. 48 fl. tőke, ennek az esedékesség hónapjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 45 kor. perköltség erejéig 1901 évi aug hó 3-án bíróság le és felülfoglalt és 2250kor. becsült buza, szarvasmarhék és lovakból álló ingóságok **1901. évi okt. hó 22-én délután 3 órakor** kezdetét veendő és a debreczeni pallagi 11 sz. tanyán megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Debreczen, 1901. évi szept. hó 24-én.

Bódogh Zsigmond,
birói kiküldött.

10 koronáért Genf arany Plaque remontoir óra

egyedüli galvánilag 14 karátos arannyal erősített diszóra, amelyet mindenki 100 K. becsül. Tényleg azonban felugró fedéllel, véséssel, tartósság és pontos járásra nézve 5 évi kezességgel, csak 10 K. az ára, horgonyművel, repaszírozva, 3 fedéllel 14 K. Valódi ezüst remontoir 15 köre, 3 nehéz dűsan vésett fedéllel, elismert kítinő óra, különösen erős 16 K. hölgyeknek 14 K. Nikelóra legjobb készítmény 7 K. 50 fil. Divatos kiváló elegáns arany Plaque-láncz urak és hölgyek részére 4 K.

RUNDBAKIN M., Bécs, IX, Berggasse 3.

14 karát. arany-gyűrűk 2 K.

hölgyeknek és uraknak, val. ezüsttel erősítve. Mind gyűrű hivatal. jelzéssel. Husz. évi tartósságáért kezesség. Gyönyör. csillogó művészies gyémántokkal és szín. kövekkel 2 K. erősebb 3 K. Nászgyűrűk 2.25 K. (Papírszel. ujjmérték kéretik.)

Érdekes újdonás.

Hangverseny-Piston-Accordeon

nagy feltűnést kelt, szolid szerkezete gyártása. valam. olcsó ára miatt, mindköt ismerés nélkül mindenki eljászhattja a eg szebb tánczenét, indulókat, melódiákat és hangszereket 28 hangja van gyöny. basszus ki séreivel 5 K. Képes árjegyzék ingy. kapható.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.